

# *Norsk offentlig forvaltning, inklusiv sektormyndighetene, må følge egen naturvernlovgivning !*

Hver sektormyndighet har plikt til å sette seg inn i samt følge (implementere) eksisterende lovverk og forskrifter. Dette inkluderer **internasjonale forpliktelser** selv om de ikke er integrert gjennom lov. Praksis for å følge miljøvernlovgivning innen norsk offentlig forvaltning er svært variabel, noe som skyldes dårlig kunnskap, manglende rutiner og tradisjoner, samt en generell holdning om at naturmiljø er minst viktig av alt som skal tas hensyn til. Dessuten er sansynligheten for å bli tatt meget liten, hvorpå en eventuell straffeutmålingen er tilnærmet lik null.

## **Arealutnyttelse, den største trussel mot natur?**

En av de største truslene mot natur er bruk av ressurser som reduserer tilgjengelig areal for naturen. Dette er planters og dyrs levested (habitat), og må tas vare på hvis artene skal overleve. Også korridorene som disse benytter for å spre seg, eller bevege seg mellom habitater, er viktige for deres livsgrunnlag. Bevegelse mellom leveområdene ivaretar genetisk variasjon og hindrer utryddelse av populasjoner ved isolasjon.

Arealutnyttelse er derfor den viktigste, og mest truende enkeltfaktor mot alle arter. Denne trusselen er akkumulerende og betydelig større enn f.eks. endringer i klima som går over mange tiår.

## **Et godt lovverk**

Det finnes idag lover som i teorien ivaretar relativt godt bærekraftig sameksistens med naturen, men som i praksis er svake fordi det mangler god praksis for å implementere disse. Dette er bl.a. Naturmangfoldloven der Aktsomhetsplikten er særlig sentral, men også Naturinformasjonsloven. Den siste berører myndigheter, private foretak og privatpersoner som opererer i Norge og/eller i utlandet.

Plan- og bygningsloven legger føringer for prosess og innhold, der konsekvensutredninger i teorien er en viktig og nødvendig del av planarbeidet.

## **Problemer med implementering**

En stor del av ansvaret for naturforvaltningen er gjennom årene delegert til kommunene. Normalt blir de endelige beslutningene og godkjenningene i forbindelse med Plan- og bygningsloven gjort her. Kunnskap, kompetanse, innsikt og praksis varierer betydelig ved landets 744 til 356 kommuner (antall varierer gjennom årene avhengi av hvilke politisk reform som gjelder og hvem som sitter med regneringsmakta). Det er ingen standardiserte krav til hvordan kommunene skal følge opp dette arbeidet, og derfor blir tolkning, respekt og implementering av lovverket praktisert ganske varierende fra kommune til kommune.

Lovverk, instruksjoner og forskrifter kan ikke tilside-settes ved behov eller ønske. Ved slike brudd er både sektormyndighet og individet juridisk ansvarlig og risikerer i teorien å bli straffeforfulgt hvis ikke regelverket følges.

Prosessuelle feil og mangel på implementering av lovverk kan ikke bortforklares ved å si at det ikke kom fram av høringene. Det er ikke folkets oppgave å fortelle

offentlig forvaltning at de må følge sine egne lover. Dette skal gjøres uavkortet av forvaltningen selv. Hvis klageinstansene som NVE, Fylkesmannen mm. ikke har innsigelser, betyr ikke dette at det er fritt fram.

Dessuten bør også yngletidfredningen nevnes da Viltloven på dette punkt generelt ikke overholdes. Det kan nevnes utsatte artsgrupper som hekkende fugl, flaggermuskolonier og jakt på ulv.

## **Ønskede prioriteringer og strategi**

Det fine er at vi allerede har et meget godt og gjennomtenkt lovverk som teoretisk bør ivareta norsk natur. Problemet er at vi har et embetsverk, forvaltning og statseide bedrifter som har liten tradisjon eller praksis for å følge dette regelverket fullt ut.

Oppdatert, korrekt og tilstrekkelig kunnskap om natur er essensielt for en korrekt forvaltning som skal implementeres gjennom eksisterende lovverk.

## *Om en kommentar om Plan- og bygningsloven:*

Det blir meningsløst å ha en konsekvensutredning uten at det gjennomføres feltarbeid for å vise den dagsaktuelle situasjon. Teoretiske utredninger kan danne et grunnlag før feltarbeid gjennomføres, men informasjon fra offentlige databaser er for mangelfulle, tilfeldige og fragmentariske for at de skal kunne erstatte feltarbeid.

Det er flere fag der en konsekvensutredning alltid vil være nødvendig. Dette er dyre- og plantegrupper som finnes nær sagt overalt (også i ren asfalterte industriområder og bygninger), og kan gjelde bl.a. planter, fugler og flaggermus. Men det betyr ikke alltid at slike områder er aktuelle å undersøke. Derfor bør det i alle generelle konsekvensutredninger på natur som gjennomføres på generelt og teoretisk grunnlag, som de store aktørene normalt utfører, også inkludere et forprosjekt hvor aktuelle plante- og dyregrupper vurderes nødvendigheten av ytterligere oppfølging i felt.

## **Endnote**

Alle som arbeider med miljø og natur kan i ulik grad bidra til arbeidet mot miljøkriminalitet. Det er viktig at midler (og samarbeid) for dette arbeidet ikke kun kanaliseres gjennom statens nettverk slik et stalinistisk tankegang representerer (egen forvaltning, egne bedrifter og egne organisasjoner), men også benytter ideelle og faglige organisasjoner (som ikke er eid eller styres av staten) for å gjennomføre dette arbeidet. Staten må ikke forvente at slike organisasjoner skal gjøre dette arbeidet på dugnad, når det er statens egen forvaltningsoppgave å hindre miljøkriminalitet.

Et mer utfyllende notat blir å finne på [www.naturforvaltning.no](http://www.naturforvaltning.no).

Skrevet av *Leif Yngve Gjerde* for Norske Naturveiledere ([www.naturveilederne.no](http://www.naturveilederne.no))  
Nordisk Informasjonssenter for Flaggermus ([www.flaggermus.no](http://www.flaggermus.no))  
Norsk Feltherpetologisk Forum ([www.nfhf.info/norway/](http://www.nfhf.info/norway/))